

prima instanță: Judecătoria Cimișlia
Judecătorul: S. Aramă
instanța de apel: Curtea de Apel Comrat
Judecători: Șt. Starciuc, M. Galupa, A. Curdov

DECIZIE

4 aprilie 2018

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Iuliana Oprea
Luiza Gafton
Ion Druță

juducând cererea de recurs declarată de Chioroglo Nicolai, prin intermediul avocatului Grecu Denis,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Chioroglo Nicolai împotriva lui Lupan Andrei, Lupan Valentina și Lupan Iana, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Șevcenco Oleg, cu privire la urmărirea contravalorii cotei – părți a debitorului din bunul imobil comun,

împotriva deciziei Curții de Apel Comrat din 14 septembrie 2017, prin care s-a admis parțial apelul declarat de Chioroglo Nicolai, prin intermediul avocatului Grecu Denis, și s-a casat integral hotărârea Judecătoriei Cimișlia din 27 decembrie 2017, cu pronunțarea unei hotărâri de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 28 octombrie 2016, Chioroglo Nicolai a depus o cerere de chemare în judecată împotriva lui Lupan Andrei, Lupan Valentina și Lupan Iana, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Șevcenco Oleg, cu privire la urmărirea contravalorii cotei – părți a debitorului din bunul imobil comun.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, prin hotărârea Judecătoriei Cimișlia din 18 aprilie 2012, s-a dispus încasarea de la Lupan Valentina în folosul lui acestuia a datoriei în mărime de 31 150 lei. Așadar, conform încheierii nr.102-311/2012 din 3 noiembrie 2012, emisă de executorul judecătoresc Oleg Șevcenco, s-a

intentat procedura de executare a documentului executoriu, eliberat în temeiul hotărârii menționate, fiind aplicate măsurile de asigurare a executării.

Totuși reclamantul a susținut că nu au fost depistate alte bunuri susceptibile urmăririi, decât bunul imobil amplasat la adresa or. Cimișlia, bd. Mihai Viteazul, 26, ap. 1. Prin urmare, în temeiul încheierii din 21 decembrie 2012 privind asigurarea executării și sechestrarea bunurilor debitorului, a fost aplicat sechestru pe bunurile imobile înregistrate după debitor cu drept de proprietate.

Totodată, potrivit informației Î.S. „Cadastru”, bunul imobil amplasat la adresa or. Cimișlia bd. Mihai Viteazul 26, ap. 1 este înregistrat cu drept de proprietate comună în devălmășie după Lupan Valentina, Lupan Andrei și Lupan Iana.

Astfel, în opinia reclamantului, în scopul stingerii creanței pârâtei Lupan Valentina a fost necesară urmărirea a 1/3 cotei - părți a debitorului din apartamentul nr. 1, situat pe bd. Mihai Viteazul, nr. 26, or. Cimișlia, prin împărțirea forțată a imobilului și vânzarea acestuia la licitație, sub controlul executorului judecătoresc. Aceste acțiuni ar permite distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți a fiecăruia dintre ei.

Reclamantul a sugerat că partajul forțat este unica variantă posibilă, or, modul de împărțire a bunului comun prin atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulțe, necesită acordul unuia din coproprietari.

Chioroglo Nicolai a solicitat împărțirea forțată a apartamentului nr. 1, situat pe bd. Mihai Viteazul, nr. 26, or. Cimișlia, prin vânzarea acestuia la licitație, sub controlul executorului judecătoresc, cu distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți fiecăruia dintre ei, a câte 1/3 cotă parte pentru fiecare.

La fel, reclamantul a cerut evacuarea pârâților cu întreg patrimoniul acestora din apartamentul sus - citat și încasarea din contul pârâților în beneficiul reclamantului a cheltuielilor de judecată (f. d. 9).

În cadrul examinării cauzei, pârâții Lupan Andrei, Lupan Valentina și Lupan Iana nu au formulat referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată.

Intervenientul accesoriu executorul judecătoresc Șevenco Oleg a susținut în ședința de judecată că a efectuat mai multe acțiuni în vederea executării documentului executoriu, care s-au soldat cu eșec (f. d. 44).

Prin hotărârea Judecătoriei Cimișliei din 27 decembrie 2016, s-a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată (f. d. 45, 58 – 59).

Pentru a hotărî astfel, instanța de judecată a constatat situația de fapt prezentată în cererea de chemare în judecată. Totuși instanța a stabilit că reclamantul nu a adus probe pertinente, care ar confirma că executorul judecătoresc a întreprins toate măsurile necesare în sensul executării documentului executoriu. De altfel, aplicarea interdicției de înstrăinare, fără a fi notificată în registrul bunurilor imobile, a fost

considerată insuficientă pentru a recurge la împărțirea forțată a bunului imobil (f. d. 59).

În drept, hotărârea judecătorească a fost întemeiată pe articolele 346 alin. (1), 353 alin. (1) și 366 din Codul civil și articolele 90 și 95 din Codul de executare.

Împotriva acestui act de dispoziție, Chioroglo Nicolai a declarat apel în termenul legal (f. d. 138 *pe verso*). În apărare, Lupan Valentina nu a recunoscut cererea de apel (f. d. 134 – 136).

Curtea de Apel Comrat, prin decizia din 14 septembrie 2017, a admis parțial apelul declarat de Chioroglo Nicolai, prin intermediul avocatului Grecu Denis, și a casat integral hotărârea Judecătoriei Cimișilia din 27 decembrie 2017, cu pronunțarea unei hotărâri de respingere a acțiunii (f. d. 137 – 142).

Pentru soluționarea acestui litigiu, instanța de apel a constatat situația de fapt stabilită de prima instanță. Cu toate acestea, Colegiul judiciar a stabilit că partea descriptivă a hotărârii nu corespunde cu dispozitivul acesteia.

În cazul de față, instanța de apel a susținut că reclamantul nu a prezentat înscrisuri din procedura de executare, care ar confirma că executorul judecătoresc a realizat toate măsurile prevăzute de lege întru executarea silită a documentului executoriu (f. d. 141 *pe verso*). Mai mult, s-a considerat că solicitarea vânzării bunului la licitație și distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei – părți a fiecăruia dintre ei constituie ultima modalitate de partajare a unui bun imobil, deși legislația civilă prevede inițial alte proceduri de rezolvare a capetelor de cerere formulate de apelant (f. d. 142).

Pentru a soluționa această cauză, instanța de apel a aplicat articolele 95, 115, 117, 118, 125 din Codul de executare și articolele 353 alin. (1), 357 alin. (3) și 361 alin. (1) și (2) din Codul civil.

La 16 octombrie 2017, Curtea de Apel Comrat le-a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 14 septembrie 2017 (f. d. 143).

La 19 decembrie 2017, Chioroglo Nicolai, prin intermediul avocatului Grecu Denis, a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Comrat din 14 septembrie 2017, solicitând casarea acesteia și a hotărârii primei instanței din 27 decembrie 2016, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii. La fel, s-a cerut compensarea cheltuielilor judiciare de la intimați în beneficiul recurentului în cuantum de 152 lei.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurentul a afirmat că instanțele judecătorești nu și-au motivat soluția într-un mod adecvat. Potrivit acestuia, articolul 361 din Codul civil acordă dreptul creditorului de a cere împărțirea forțată a unui bun imobil, inclusiv prin înstrăinarea la licitație, în cadrul procedurii de executare de către executorul judecătoresc, cu distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei – părți a fiecăruia dintre ei, în vederea stingerii creanței. În realitate, instanța de apel

trebuia să aplice articolul 361 alin. (2) lit. b) din Codul civil, care prevede împărțirea bunului prin vânzare la licitație, or, pentru atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulte, nu a existat acordul tuturor proprietarilor.

Chioroglo Nicolai, prin intermediul avocatului Grecu Denis, a sugerat că legislația în vigoare nu impune creditorului sarcina demonstrării dacă bunul litigant este partajabil, iar o cerință în acest sens reduce dreptul acestuia la posibilitatea recuperării creanței. Mai mult, recurentul a opinat că partajarea bunului imobil nu încalcă drepturile altor persoane, de vreme ce coproprietarii au dreptul la răscumpărarea cotei – părți a debitorului.

La 26 februarie 2018, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs intimaților Lupan Andrei, Lupan Valentina și Lupan Iana, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Șevcenco Oleg, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f. d. 160).

Până la data examinării cauzei, intimații nu au depus referință, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, asupra admisibilității recursului se decide fără prezența participanților la proces sau a reprezentanților acestora, prin emiterea unei încheieri nemotivate despre care se face o mențiune pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

În procedura de filtru, completul de judecată a constatat că avocatul Grecu Denis, reprezentantul recurentului Chioroglo Nicolai, a primit copia de pe decizia motivată a Curții de Apel Comrat la 19 octombrie 2017. Așadar, s-a stabilit că cererea de recurs a fost depusă la 19 decembrie 2017, în interiorul termenului prevăzut mai sus.

Totodată, completul judiciar a observat că mandatul seria MA nr. 0412073 din 21 octombrie 2016 dovedește faptul că avocatul Denis Grecu a fost împuternicit în mod legal să atace hotărârea judecătorească și să reprezinte interesele lui Chioroglo Nicolai, care este subiectul abilitat cu dreptul de a declara prezentul recurs (f. d. 5) în conformitate cu dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă. În același timp, materialele cauzei, au confirmat că cererea nu a fost depusă repetată și nu a fost examinată anterior.

În cazul de față, recurentul a criticat decizia Curții de Apel Comrat din 14 septembrie 2017 în baza articolului 432 alin. (2) lit. a), b), c) din Codul de procedură civilă, așa cum este prevăzut, în mod obligatoriu, la articolul 437 alin. (1) lit. f) din legea citată.

Prin urmare, verificând încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs, prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 28 martie 2018, s-a considerat admisibilă cererea dedusă judecării pentru examinarea în fond (f. d. 162).

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs și referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurentul și intimatul au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Mai mult, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Auza Vilho Eskelinen și alții v. Finlanda*, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, *Eriksson v. Suedia*, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, *Pönkä v. Estonia*, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34).

În subsidiar, în parag. 26 – 27 din decizia Curții Constituționale nr. 95 din 19 decembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 din Codul de procedură civilă, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Verificând decizia contestată în raport cu criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Chioroglo Nicolai este întemeiat și trebuie admis, pentru motivele ce se succed.

În baza limitelor impuse de articolul 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit învederează că recurentul s-a plâns că instanța de apel trebuia să aplice articolul 361 alin. (2) lit. b) din Codul civil, potrivit căruia creditorul are dreptul de a cere împărțirea forțată a unui bun imobil, inclusiv prin înstrăinarea la licitație, în cadrul procedurii de executare de către executorul judecătoresc, cu distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei – părți a fiecăruia dintre ei, în vederea stingerii creanței. Mai mult, acesta a sugerat că instanța de apel a refuzat în mod inexplicabil determinarea cotelor – părți ideale în scopul urmăririi bunului imobil de către creditor.

Intimații Lupan Andrei, Lupan Valentina și Lupan Iana, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Șevcenco Oleg nu au oferit niciun comentariu cu privire la fondul cauzei.

În contextul prezentat, instanța de recurs rezumă că esența recursului, dedus judecății, exprimă critica Chioroglo Nicolai ce vizează imposibilitatea acestuia de a obține executarea hotărârii judecătorești irevocabile, pronunțate în favoarea acestuia.

În conformitate cu articolul 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Colegiul lărgit subliniază că, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a constatat în mod frecvent încălcări ale articolului 6 parag. 1 din C.E.D.O, în special, în cauzele care ridicau probleme cu privire la neexecutarea hotărârilor judecătorești de către autoritățile statului (a se vedea cauza *Prodan vs Moldova*, 18 mai 2004, parag. 53 – 53; *Vartic și alții vs Moldova*, 20 februarie 2011, parag. 23; *Morari și Spiridonov vs Moldova*, 7 iulie 2015, parag. 29; *Pavlovici vs Moldova*, 30 ianuarie 2018, parag. 20).

Respectiv, în cauza *Prodan*, citat mai sus, Curtea Europeană a statuat că articolul 6 parag. 1 asigură oricărei persoane dreptul de a înainta orice pretenție cu privire la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil în fața unei instanțe judecătorești sau tribunal; în acest fel el cuprinde „dreptul la o instanță”, din care dreptul de acces, adică dreptul de a institui proceduri în fața instanțelor judecătorești în litigii civile, constituie un aspect. Totuși acest drept ar fi iluzoriu dacă sistemul de drept al unui Stat Contractant ar permite ca o hotărâre judecătorească irevocabilă și obligatorie să rămână neexecutată în detrimentul unei părți. Ar fi de neconceput ca articolul 6 parag. 1 să descrie în detaliu garanțiile procedurale oferite părților aflate în litigiu – proceduri care sunt echitabile, publice și prompte – fără a proteja executarea hotărârilor judecătorești. Așadar, interpretarea articolului 6 ca referindu-se în exclusivitate la accesul la o instanță și îndeplinirea procedurilor ar putea duce la situații incompatibile cu principiul preeminenței dreptului, pe care Statele Contractante și-au asumat angajamentul să-l respecte atunci când au ratificat Convenția (a se vedea paragraful 53).

În concluzie, executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie, prin urmare, privită ca o parte integrantă a „procesului”, în sensul articolului 6 (a se vedea suplimentar *Hornsby vs Grecia*, 19 martie 1997, parag. 40).

Instanța de recurs notează că circumstanțele cauzei prezentate și necontestate de părți, dar și determinate de instanțele de judecată în fazele procesuale anterioare, denotă că, prin hotărârea Judecătoriei Cimișlia din 18 aprilie 2012, s-a dispus

încasarea de la Lupan Valentina în beneficiul lui Chioroglo Nicolai a datoriei în mărime de 31 150 lei. Acest act judecătoresc nu a fost contestat de părți (f. d. 10, 141).

Prin urmare, prin încheierea executorului judecătoresc Șevcenco Oleg din 3 noiembrie 2012, s-a intentat procedura de executare conform documentului executoriu nr. 2 – 282/2012, eliberat în baza hotărârii judecătorești sus – menționate (f. d. 11, 141). În aceeași ordine de idei, potrivit extrasului din registrul bunurilor imobile, proprietari al bunului imobil cu nr. cadastral 2901313.207.01.001, și anume, încăperea locativă nr. 1, cu suprafața 43,5 m², situată pe bd. Mihai Viteazul nr. 26, or. Cimișlia, sunt Lupan Valentina, Lupan Andrei și Lupan Iana. Totodată, înscrisul dat atestă că intimații au obținut dreptul de proprietate asupra imobilului la 4 iulie 2014, în baza contractului de vânzare – cumpărare, transmitere – primire a locuinței în proprietate privată nr. 8908 din 26 decembrie 2011 și extrasului din hotărârea nr. 03 din 21 decembrie 2011 (f. d. 13).

Din analiza deciziei Curții de Apel Comrat din 14 septembrie 2017, instanța de recurs reține că instanța de apel a considerat că recurentul nu a prezentat probe referitoare la măsurile revăzute de lege pentru executarea silită a documentului executoriu și probe referitoare la faptul dacă bunul imobil din speță este partajabil.

În atare situație, Colegiul judiciar este de acord cu recurentul, potrivit căruia respingerea acțiunii fără a oferi o șansă de a prezenta dovezi în susținerea opiniei sale poate constitui o bază suficientă pentru stabilirea încălcării articolului 6 din Convenție.

Din această perspectivă, instanța de judecată va examina motivarea instanței de apel în raport cu procedura în ansamblu.

Cu privire la primul aspect, Colegiul de control judiciar observă că instanța de apel a precizat că legislația în vigoare permite urmărirea cotei – părți din bunurile proprietate comună pe cote – părți și în devălmășie, inclusiv a celor indivizibile. Cu toate acestea, instanța a susținut că Chioroglo Nicolai nu a adus suficiente probe concludente, care să confirme că bunul imobil este partajabil (f. d. 142).

Având în vedere observațiile recurentului, instanța de recurs consideră că instanța de apel nu a aplicat articolul 118 alin. (5) combinat cu obligațiile procedurale prevăzute la articolele 376 alin. (1), 194 alin. (2), 211 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În concordanță cu articolul 376 alin. (1) din Codul de procedură civilă, dispozițiile de procedură privind judecarea pricinilor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sunt contrare dispozițiilor prezentului capitol.

În acest sens, articolul 194 alin. (2) din Codul de procedură civilă impune președintelui ședinței și completului de judecată de a conduce dezbaterile judiciare,

de a lua măsuri pentru cercetarea exhaustivă, multiaspectuală a probelor și circumstanțelor pricinii, pentru clarificarea drepturilor și obligațiilor părților, înlăturând din dezbateri tot ceea ce nu are legătură cu procesul.

La fel, în conformitate cu articolul 211 alin. (1) din Codul de procedură civilă, președintele ședinței este obligat să creeze condiții pentru ca participanții la proces să-și expună considerentele referitor la circumstanțele de fapt și de drept ale pricinii, să facă completări și să prezinte probe în condițiile prezentului cod. În acest scop, judecătorul trebuie, după caz, să elucideze împreună cu participanții la proces circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii și să cerceteze probele din dosar.

Mai mult, contradictorialitatea procesului, prevăzută la articolul 26 alin. (2) din Codul de procedură civilă, presupune organizarea procesului astfel încât, pe de o parte, părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, iar pe de altă parte, să-și poată expună punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

În plus, în conformitate cu articolul 118 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

Pe baza celor prezentate, instanța de recurs notează că într-adevăr recurentul urma să depună diligență pentru prezentarea acestor înscrisuri până la începerea dezbaterilor judiciare, însă nu există confirmare cu privire la faptul că instanța de fond și-a îndeplinit sarcinile de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare impuse la articolul 183 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Mai mult, din decizia contestată, reiese în mod cert că hotărârea Judecătoriei Cimișlia din 27 decembrie 2017 a fost casată integral, fiind modificată motivarea soluției în partea legii relevante speței. Așadar, în lipsa unei precizări noi din partea instanței de apel a textelor de lege, care urmează a fi aplicate, se confirmă că Chioroglo Nicolai, prin intermediul avocatului Grecu Denis, s-a aflat într-o situație incertă și nu a putut să-și aleagă modalitățile și mijloacele susținerii poziției sale. La fel, acesta nici nu a putut să-și expună punctul de vedere asupra inițiativei instanței de judecată de a examina cauza în baza articolelor 353, 357 și 361 din Codul civil, ceea ce implica conformarea acestuia noilor prescripții legale.

Astfel, potrivit procesului – verbal al ședinței judiciare din 14 septembrie 2017, instanța de apel a respins demersul avocatul Grecu Denis privind anexarea la materialele cauzei a materialului procedurii de executare. Deși s-a indicat că înscrisurile citate trebuiau prezentate până la finisarea examinării cauzei în prima instanță, totuși se constată că instanța de apel a dat dovadă de un formalism excesiv în această parte. Or, în situația în care probele respective puteau confirma, combate

ori pune la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului, instanța de apel era obligată să asigure un echilibru a intereselor atât a apelantului, cât și a intimatului. De fapt, intimata Lupan Valentina nu a obiectat împotriva anexării (f. d. 134).

Mai mult, Curtea Europeană amintește că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 parag. 1 din Convenție, cuprinde, printre altele, dreptul părților unui proces de a prezenta observațiile pe care le considera pertinente pentru cauza lor (a se vedea *Artico vs Italia*, 13 mai 1980, parag. 33, *Dumitru Popescu vs România*, 26 aprilie 2007, parag. 100). Cu alte cuvinte, art. 6 implică în special, în sarcina „instanței”, obligația de a se dedica unei analize efective a temeiurilor, argumentelor și propunerilor de probatoriu ale părților, fără a prestabili relevanța acestora (a se vedea *Perez vs Franța* [MC], CEDO 2004 – I, parag. 80, CEDO 2004-I, și *Van de Hurk vs Olanda*, 19 aprilie 1994, parag. 59).

În subsidiar, dreptul la o instanță include nu numai dreptul de a introduce o acțiune, ci și dreptul de a obține soluționarea litigiului de către o instanță (*a se vedea*, de exemplu, *Parohia greco-catolică Lupeni și alții vs România* [MC], 28 noiembrie 2016, parag. 86).

În lumina celor relatate, Colegiul lărgit constată că a fost încălcată contradictorialitatea în drepturile procesuale a recurentului, din moment ce instanța de apel a respins într-un mod formalist prezentarea unor probe noi, iar drept consecință, a considerat că apelantul nu și-a argumentat poziția. În esență, absența examinării probelor recurentului de către instanța de apel, l-au pus într-o situație de dezavantaj față de adversarul său (a se vedea cauza *Donadze vs Georgia*, 7 martie 2006, parag. 35 – 36). Prin urmare, Colegiul lărgit conchide că recurentul nu a fost audiat de instanțele inferioare într-un mod echitabil, fără a-i respecta garanțiile prevăzute la articolul 6 din C.E.D.O.

Cu privire la al doilea aspect, Colegiul lărgit amintește că instanța de apel a aplicat articolul 95 alin. (1) din Codul de executare, conform căruia urmărirea unei cote-părți din bunurile proprietate comună pe cote-părți și în devălmășie, inclusiv a celor indivizibile, se efectuează conform regulilor stabilite la art.353 din Codul civil.

Astfel, în acord cu articolul 353 alin. (1) din Cod civil, creditorii unui coproprietar pot urmări cota-parte ideală a acestuia din bunurile proprietate comună pe cote-părți sau pot cere instanței de judecată împărțirea bunului, caz în care urmărirea se face asupra părții din bun sau, după caz, asupra sumei de bani cuvenite debitorului.

În mod corespunzător, articolul 357 din Codul civil prevede că încetarea proprietății comune pe cote-părți prin împărțire poate fi cerută oricând dacă legea, contractul sau hotărârea judecătorească nu prevede altfel. Împărțirea poate fi cerută chiar și atunci când unul dintre coproprietari a folosit exclusiv bunul, afară de cazul

când l-a uzucapat, în condițiile legii. Împărțirea poate fi făcută prin înțelegere a părților sau prin hotărâre judecătorească.

Colegiul lărgit învederează că împărțirea judecătorească se efectuează de către instanțele judecătorești la cererea persoanei îndreptățite de a cere partajul, în special, pot fi coproprietarii și creditorii acestora. Așadar, partajul judiciar poate avea loc în următoarele cazuri: a) la împărțire nu sunt prezenți toți titularii dreptului de proprietate comună; b) coproprietarii nu ajung la o înțelegere privind împărțirea bunului comun; c) unul din coproprietari este lipsit sau limitat în capacitatea de exercițiu și autoritatea tutelară, după caz ocrotitorului legal, a refuzat încuviințarea unui partaj voluntar.

Mai mult, instanța de recurs subliniază că instanța de apel nu a cercetat natura proprietății comune a intimaților Lupan Andrei, Lupan Valentina și Lupan Iana, de vreme ce poate fi proprietate comună pe cote – părți sau în devălmășie. În acest context, bunul imobil aparține cu drept de proprietate intimaților, care au cotă – parte 1.0.

La acest capitol, Colegiul judiciar notează că dreptul de proprietate dobândit prin privatizare, nu se va considera proprietate comună în devălmășie, dar proprietate comună pe cote – părți. Astfel, bunul imobil se împarte tuturor participanților la privatizare, conform cotelor ideale aferente. Prin urmare, pretențiile privind partajarea locuinței privatizate pot fi satisfăcute în cazul existenței concluziei organului respectiv despre posibilitatea împărțirii apartamentului (casei) în natură cu formarea obiectelor de sine stătătoare cu drept de proprietate. La fel, în cazul în care separarea cotei-părți a participantului proprietății comune în diviziune asupra apartamentului (casei) este imposibilă, atunci cu consimțământul lui în loc de cota-parte ce-i aparține, proprietarul poate plăti compensarea în băni.

Din această perspectivă, deși instanța de apel a aplicat articolul 361 din Codul civil, care prevede modalitatea de împărțire a bunului proprietate comună pe cote – părți, nu a elucidat dacă bunul imobil este partajabil sau indivizibil. Acest incident procedural demonstrează că instanța ierarhic inferioară a ignorat obligațiile descrise mai sus, în particular articolul 376 alin. (1), coroborat prin articolul 211 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Or respingerea acestui aspect doar în baza lipsei prezentării probelor, fără a comunica această inițiativă părților din proces, demonstrează că soluția instanței a fost una pripită și nu a urmărit scopul de a soluționa just cauza.

În mod corespunzător, instanța de recurs notează că determinarea modalității de împărțire a bunului imobil, în vederea executării unei hotărâri judecătorești irevocabile, trebuia să constituie o prioritate pentru instanța de apel. De fapt, prin prisma articolului 118 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească urma să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe

suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor. Iar, doar după respectarea acestei proceduri și oferirii recurentului de a beneficia de disponibilitatea în drepturile procedurale, instanța de apel putea constata că apelantul nu a prezentat înscrisuri sau alte elemente de fapt în susținerea punctului său de vedere.

Astfel, Colegiul judiciar constată că instanța ierarhic inferioară nu a creat posibilități egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru demonstrarea tuturor circumstanțelor de fapt și de drept, ceea ce denotă niște erori care au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Per ansamblu, instanța de recurs constată că instanța de apel a aplicat corect normele de drept material, însă nu a asigurat părților posibilitatea de a prezenta probe în susținerea poziției în proces, examinând superficial cauza civilă. Incidentul respectiv conduce în mod direct la imposibilitatea recurentului de a obține executarea hotărârii judecătorești irevocabilă, pronunțată în favoarea acestuia. Așadar, în vederea exercitării acestor mijloace procedurale, recurentul va trebui să respecte condițiile articolului 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă în cadrul reexaminării cererii de apel.

Colegiul lărgit conchide că faptele descrise mai sus se circumscriu temeiului prevăzut la articolul 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă și confirmă că erorile judiciare depistate *supra* sunt esențiale și nu pot fi corectate de către instanța de recurs. Or, articolul 442 din Codul de procedură civilă prevede că în ordine de recurs nu pot fi administrate probe noi, ceea ce consolidează poziția sus-menționată, iar încălcările depistate atrag după sine casarea deciziei contestate.

Astfel, în atare situație, Colegiul judiciar nu va analiza celelalte motive invocate în cererea de recurs, cu privire la fondul cauzei civile, întrucât nu au forță juridică de a influența prezenta soluție pe caz. De fapt, întinderea obligației de a motiva hotărârea poate varia în dependență de caracterul deciziei și trebuie determinată în lumina circumstanțelor cauzei (a se vedea cauzele *Ruiz Torija v. Spaniei*, 9 decembrie 1994, parag. 29; *Fomin v. Moldova*, 11 octombrie 2011, parag. 31 și 34; *Mitrofan v. Moldova*, 15 ianuarie 2013, parag. 54; *Lebedinschi v. Moldova*, 16 iunie 2015, parag. 31, 36; *Nichifor v. Moldova*, 20 septembrie 2016, parag. 30)

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Drept consecință, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite cererea de recurs declarată de Chioroglo Nicolai, prin intermediul avocatului Grecu Denis, de a casa

decizia Curții de Apel Comrat din 14 septembrie 2017 și de a restitui pricina spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecători.

La rejudecarea pricinii este necesar de remediat neajunsurile procedurii inițiale, iar cauza civilă urmează a fi examinată în întregime în cadrul unor proceduri noi, fiind examinate pe deplin toate pretențiile și observațiile părților în vederea respectării dreptului părților la un proces echitabil, în special, în partea ce ține de soluționarea căilor posibile pentru executarea hotărârii judecătorești în termen rezonabil (a se vedea, *spre exemplu*, cauza *Victor Harovschi v. Moldova*, 18 noiembrie 2008).

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite cererea de recurs declarată de Chioroglo Nicolai, prin intermediul avocatului Grecu Denis.

Se casează decizia Curții de Apel Comrat din 14 septembrie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Chioroglo Nicolai împotriva lui Lupan Andrei, Lupan Valentina și Lupan Iana, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Șevcenco Oleg, cu privire la urmărirea contravalorii cotei – părți a debitorului din bunul imobil comun, cu trimiterea cauzei civile spre rejudecare la Curtea de Apel Comrat, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecător

Tatiana Vieru

Judecători,

Maria Ghervas

Iuliana Oprea

Luiza Gafton

Ion Druță